

ЛІПКО І.П.
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов №2,
Національний університет
“Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого”

ВЛАСТИВОСТІ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Освітнє середовище, що визначається [1] як сукупність взаємопов'язаних факторів та міжособистісних відносин, що впливають на кожного його суб'єкта, – це новий рівень організації освіти, який, з одного боку, зберігає спадкоємність щодо традиційних форм організації навчального процесу (таких як аудиторне заняття), а з іншого – активно інтегрує їх з інноваційними формами.

Поняття освітнього середовища пов'язане із гуманітаризацією освіти, яка проявляється у певних його властивостях. Відповідно до результатів досліджень [3], згадані властивості включають, по-перше, цілісність, що визначається загальною логікою побудови етапів навчального процесу (орієнтація, формування, узагальнення та засвоєння науково обґрунтованої системи знань, наприклад, забезпечення повної орієнтувальної основи студентів у процесі формування іншомовних граматичних навичок за рахунок розробки і презентації відповідних алгоритмів граматичних дій та моделей граматичної структури), трансформації освітніх програм (перехід від фрагментарного подання знань до модулів різних дисциплін, об'єднаних загальною ідеєю, наприклад, координація предметів спеціальності та професійно орієнтованого навчання іноземної мови), вивчення конкретного змісту за схемою «синтез – аналіз – синтез» (матеріал спочатку розглядається як ціле, потім розбивається на елементи, а потім знову інтегрується, але вже в новий зміст).

Іншою істотною властивістю освітнього середовища є його інтегративність, яка забезпечується за рахунок синтезу міжпредметних знань та єдиного освітнього простору в межах конкретної спеціаль-

ності, що сприяє ефективному розвитку студента як особистості. Суттєві резерви забезпечення цієї властивості знову ж таки лежать у сфері ефективної координації предметів спеціальності, з одного боку, і професійно орієнтованого навчання іноземної мови та перекладу, з іншого. На перший погляд, інтегративність є протилежною іншій властивості освітнього середовища – його багатоаспектності, тобто вивчення відповідних явищ у межах різних дисциплін спеціальності з різних точок зору. Однак насправді уявна опозиція цих властивостей лише втілює вже згадану схему «синтез – аналіз – синтез», доповнюючи й збагачуючи одна іншу.

Важливою ознакою освітнього середовища є його універсальність, що полягає у забезпеченні студента узагальненими способами добування й переробки нових знань та вирішення нових завдань, що не зустрічалися раніше. Як відомо, розрізняють [2] три типи учіння. У першому з них студенти діють в умовах неповного орієнтування, спираючись на зразки виконання дії (наприклад, викладач демонструє вживання певної іншомовної граматичної структури у мовленні), і намагаючись засвоїти таку дію у вправах. У таких умовах засвоєння згаданої структури характеризується поступовою кристалізацією дії, ефективність засвоєння якої залежить від випадкових факторів.

При другому типі навчання студентам повідомляється відповідне правило як стосовно утворення даної структури, так і щодо її вживання у відповідній комунікативній ситуації, внаслідок чого забезпечується повне орієнтування студентів відносно умов виконання дії, а ефективність засвоєння останньої є достатньо високою. Однак при цьому типі орієнтування ефективність поширюється лише на засвоєння одної структури, оскільки при введенні іншої, викладач змушений знову забезпечувати повну орієнтацію студентів.

При третьому типі навчання студенти, внаслідок виконання продуманої і спеціально організованої викладачем системи завдань, самостійно формують повну орієнтувальну основу дії, завдяки чому вони не тільки ефективно оволодівають відповідною граматичною дією, але й формують здатність самостійно розв'язувати нові завдання відповідного типу, вже без допомоги викладача.

Організація навчання за третім типом здатна забезпечити таку ознаку освітнього середовища як універсальність, і саме універсальний

та фундаментальний характер освіти, як зауважують дослідники [3], дозволяє виявляти найважливіші закономірності явищ і процесів дійсності, описаних у класичних та новітніх наукових теоріях.

Ще однією суттєвою властивістю гуманітарного (на відміну від технократичного) освітнього середовища вважається його перенасиченість, завдяки якій студенти можуть самостійно вибирати зміст і способи отримання освіти відповідно до власних потреб та цілей. З точки зору професійно орієнтованого навчання іноземної мови та перекладу це могло б означати, що студенти самостійно вибирають рівень оволодіння іноземною мовою, сфери, в яких здійснюється професійно орієнтований переклад тощо. Така просторість освітнього середовища в умовах сучасної української системи освіти залишається перспективою, якої однак слід прагнути.

ПОСИЛАННЯ

1. Веряев А. А., Шалаев И. К. От образовательных сред к образовательному пространству: понятие, формирование, свойства // Педагог. – 1998. – № 4. – С. 9-14.

2. Гальперин П.Я. Основные результаты исследования по проблеме формирования умственных действий и понятий : автореф. дис. на соискание ученой степени д-ра. психол. наук : спец. 19.00.01 „Общая психология, психология личности, история психологии” / П. Я. Гальперин. – Москва, 1965. – 39 с.

3. Зелінський С. С. Концепція інформаційно-освітнього середовища в процесі інформатизації системи вищої професійної освіти / Вісник Житомир. держ. пед. ун-ту. – 2009. – №47. – с. 152–160.

**ДИПЛОМАТИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ**

ПОСОЛЬСТВО УГОРЩИНИ В УКРАЇНІ

**VI МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«Іноземна мова професійного спрямування
як складова підготовки дипломатів та фахівців
у сфері зовнішніх зносин»**

(Київ, 31 травня 2013 р.)

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**Київ
Дипломатична академія України при МЗС України
2013**

Ціватий В.Г.	Підготовка конкурентоспроможних професіоналів у сфері зовнішніх зносин: модель і навички ефективної мовленнєвої комунікації іноземними мовами (з досвіду підготовки магістрів зовнішньої політики)	5
Шпак Н.А.	Designing and Teaching Hybrid Courses to Adult Learners	13
Bilikova Beata	Cross-Cultural Contexts and Intercultural Competence in Academic Language Education	15
Євтушенко Л.І.	Building upon Communication Skills in Teaching English to Adults	24
Шевченко О.Л.	Інтенсифікація процесу навчання іноземних мов за рахунок впровадження інноваційних методів і технологій	26
Волинець В.В.	«Змішане навчання» як інноваційний інструмент підвищення ефективності вивчення англійської мови професійного спрямування	28
Тарнопольський О.Б. Корнева З.М.	Структура учебника по английскому языку для первых курсов экономических и технических вузов при интеграции обучения языку и специальности	31
Ліпка І.П.	Властивості сучасного освітнього середовища в контексті професійно орієнтованого навчання іноземної мови та перекладу	43
Соколовська Л.А.	Discussion as a way of teaching foreign languages for special purposes to diplomats and foreign policy professionals	46